

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2022 оны 05 дугаар сарын 13
№18 /1216/

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТАМГЫН ГАЗАР

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

266. Хэлэлцээр соёрхон батлах тухай 1195

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

267. Тогтоолын төсөл буцаах тухай Дугаар 15 1196

268. Тооллогын комисс байгуулах тухай Дугаар 18 1197

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

269. Элчин сайдыг эгүүлэн татах,
тохоон томилох тухай Дугаар 22 1198

270. Элчин сайдыг эгүүлэн татах,
тохоон томилох тухай Дугаар 23 1198

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

271. Боловсролын зээлийн сангийн талаар
авах зарим арга хэмжээний тухай Дугаар 264 1199

272. Журам шинэчлэн батлах тухай Дугаар 275 1209

273. Журам батлах тухай Дугаар 288 1219

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

274. Ази, номхон далайн хил дамнасан
цаасгүй худалдааг хөнгөвчлөх тухай
ерөнхий хэлэлцээр 1226

<ul style="list-style-type: none"> • 0200 	<p>МОНГОЛЫН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН МОНГОЛЫН 0200 FOLIO_02 KPI* T ӨМӨНДӨН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН ӨМӨНДӨН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН</p>	<p>91006</p>
<ul style="list-style-type: none"> • 0200 • 0200 • 0200 	<p>МОНГОЛЫН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН МОНГОЛЫН 0200_02 JSEI_02 GGE* 02 DOOELGEX ӨМӨНДӨН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН ӨМӨНДӨН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН ӨМӨНДӨН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН</p>	<p>91006 91006 91006</p>
<ul style="list-style-type: none"> • 0200 • 7500 	<p>МОНГОЛЫН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН МОНГОЛЫН 0200_02 YKKE HOR& 02 DOOELGEX ӨМӨНДӨН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН ӨМӨНДӨН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН</p>	<p>91006 91006</p>
<ul style="list-style-type: none"> • 9900 	<p>МОНГОЛЫН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН МОНГОЛЫН FOLIO_02 H001 ӨМӨНДӨН ХӨНӨР АЖ АХуйн ХАМГААГАХ АЖ АХуйн ЗӨВСӨӨРӨН</p>	<p>91004</p>

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2022 оны 05 дугаар сарын 13
№18 /1216/

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТАМГЫН ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2022 оны 04 дүгээр
сарын 28-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ХЭЛЭЛЦЭЭР СОЁРХОН БАТЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Ази, Номхон далайн хил дамнасан цаасгүй худалдааг хөнгөвчлөх тухай ерөнхий хэлэлцээрийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон баталсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Г.ЗАНДАНШАТАР

Хуульчилсан үсэг

Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлсэн хууль 2022 оны 04 сарын 28-ны өдөр

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

6 дүгээр зүйл. Ази, Номхон далайн хил дамнасан цаасгүй худалдааг хөнгөвчлөх тухай ерөнхий хэлэлцээрийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон баталсугай.

Хуульчилсан үсэг
Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2022 оны 04 дүгээр
сарын 28-ны өдөр

Дугаар 15

Улаанбаатар
хот

Тогтоолын төсөл буцаах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.10 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Засгийн газраас 2022 оны 04 дүгээр сарын 20-ны өдөр Улсын Их Хуралд Монгол Улсын 2022 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн хамт өргөн мэдүүлсэн “Тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг буцаах нь зүйтэй гэсэн Байнгын хорооны санал, дүгнэлт гаргасныг нэгдсэн хуралдааны санал хураалтад оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн тул хууль санаачлагчид нь буцаасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Г.ЗАНДАНШАТАР

Бусад тусгай зориулалтын хөрөнгийн тухай хуулийн төслийг

2022 оны 04 сарын 20 - 28 өдөр
Монгол Улсын Их Хуралд
Төсвийн хууль

Төсвийн хууль

Монгол Улсын Их Хурлын 2022 оны 04 сарын 20-ны өдөр
Улсын Их Хуралд Монгол Улсын 2022 оны төсвийн тухай хуульд
өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн хамт өргөн мэдүүлсэн
“Тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай” Улсын Их Хурлын
тогтоолын төслийг буцаах нь зүйтэй гэсэн Байнгын хорооны санал,
дүгнэлт гаргасныг нэгдсэн хуралдааны санал хураалтад оролцсон
гишүүдийн олонх дэмжсэн тул хууль санаачлагчид нь буцаасугай.

6. Төсвийн хууль, төсвийн хуулийн төслийн хамт өргөн мэдүүлсэн
“Тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай” Улсын Их Хурлын
тогтоолын төслийг буцаах нь зүйтэй гэсэн Байнгын хорооны санал,
дүгнэлт гаргасныг нэгдсэн хуралдааны санал хураалтад оролцсон
гишүүдийн олонх дэмжсэн тул хууль санаачлагчид нь буцаасугай.

Төсвийн хууль
Төсвийн хууль

Төсвийн хууль

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2022 оны 02 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Дугаар 22

Улаанбаатар
хот

Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5 дахь заалт, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг, Дипломат албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Монгол Улсаас Нидерландын Хаант Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Одын Очийг эгүүлэн татаж, Монгол Улсаас Нидерландын Хаант Улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар Лувсанвандангийн Болдыг томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

**УХНААГИЙН
ХҮРЭЛСҮХ**

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2022 оны 02 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Дугаар 23

Улаанбаатар
хот

Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5 дахь заалт, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг, Дипломат албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Монгол Улсаас Бүгд Найрамдах Сан Марино Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Цэрэндоржийн Жамбалдоржийг эгүүлэн татаж, Монгол Улсаас Бүгд Найрамдах Сан Марино Улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар Цэрэндоржийн Нарантунгалагийг томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

**УХНААГИЙН
ХҮРЭЛСҮХ**

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2021 оны 8 дугаар
сарын 25-ны өдөр

Дугаар 264

Улаанбаатар
хот

Боловсролын зээлийн сангийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай

Дээд боловсролын санхүүжилт, суралцагчдын нийгмийн баталгааны тухай хуулийн 8.1, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 22.3-т заасныг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1.“Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчид төрөөс санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх журам”-ыг хавсралт ёсоор баталсугай.

2.Энэ тогтоолын 1-д заасан “Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчид төрөөс санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх журам”-ыг батлагдахаас өмнө боловсролын зээлийн сангаас сургалтын төлбөрийн хөнгөлөлттэй зээлээр болон тэтгэлгээр суралцах гэрээ байгуулсан иргэдийн сургалтын төлбөрийг гэрээнд заасан нөхцөлийн дагуу санхүүжүүлж дуусгах арга хэмжээ авахыг Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгалан, Сангийн сайд Б.Жавхлан нарт даалгасугай.

3.Боловсролын зээлийн сангийн Ажлын албаны орон тооны хязгаарыг 32 байхаар тогтоосугай.

4.Боловсролын зээлийн сангийн Ажлын албаны зохион байгуулалтын бүтцийг баталж мөрдүүлэхийг Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгаланд зөвшөөрсүгэй.

5.Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын чанар, үр дүнг сайжруулах, төрөөс сургалтын төлбөрөөр дамжуулан олгох санхүүжилттэй уялдуулан их, дээд сургуулиудыг үндэсний хэмжээнд эрэмбэлэн, чансаа тогтоох асуудлыг судалж, санал боловсруулан 2022 оны I улиралд багтаан шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авахыг Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгаланд даалгасугай.

6.Хөгжлийн тэргүүлэх мэргэжлийн чиглэл болон эрэлттэй мэргэжлийн жагсаалтыг 2022 оноос эхлэн 2 жил тутамд шинэчлэн, 2 дахь жилийн I улиралд багтаан нийтэд мэдээлж байх ажлыг зохион байгуулж, хэрэгжүүлэхийг Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгалан, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд А.Ариунзаяа нарт даалгасугай.

7.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Оюутны талаар авах арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын 2011 оны 4 дүгээр сарын 6-ны өдрийн 102, “Журам, чиглэл шинэчлэн батлах тухай” Засгийн газрын 2014 оны

3 дугаар сарын 7-ны өдрийн 71, “Боловсролын зээлийн сангийн талаар авах арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын 2020 оны 2 дугаар сарын 19-ний өдрийн 70 дугаар тогтоолын 4, 5, 6, 7 дахь заалтыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

**БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ
УХААНЫ САЙД**

Л.ЭНХ-АМГАЛАН

Засгийн газрын 2021 оны 264 дүгээр
тогтоолын хавсралт

**ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН
СУРАЛЦАГЧИД ТӨРӨӨС САНХҮҮГИЙН ДЭМЖЛЭГ
ҮЗҮҮЛЭХ ЖУРАМ**

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1.Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчид төрөөс санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэхтэй холбогдон үүсэх харилцааг энэ журмаар зохицуулна.

1.2.Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчид төрөөс санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаанд Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль, Дээд боловсролын тухай хууль, Дээд боловсролын санхүүжилт, суралцагчдын нийгмийн баталгааны тухай хууль, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Засгийн газраас баталсан “Боловсролын зээлийн сангийн хөрөнгийг зарцуулах, түүнд хяналт тавих журам” болон холбогдох бусад хууль тогтоомж, энэ журмыг баримтална.

1.3.Энэ журмыг хэрэгжүүлэхэд Дээд боловсролын санхүүжилт, суралцагчдын нийгмийн баталгааны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д заасан зарчмаас гадна үйл ажиллагаа, сонгон шалгаруулалт нь шударга, ил тод, нээлттэй, тэгш боломжийг хангах зарчмыг баримтална.

**Хоёр.Суралцагчийн тэтгэлэг, хуулиар тогтоосон бусад
санхүүгийн дэмжлэг олгох санхүүжилт**

2.1.Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчид төрөөс санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэхтэй холбогдсон зардлыг Боловсролын зээлийн сан (цаашид “сан” гэх)-аас санхүүжүүлнэ.

2.2. Дээд боловсролын сургалтын байгууллага нь шаардлага хангасан суралцагчийн холбогдох баримт бичгийг хянаж, суралцагчид санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх хүсэлтээ хичээлийн улирал бүр сангийн Ажлын албанд хүргүүлнэ.

2.3. Сан суралцагчид хичээлийн жилийн тухайн улиралд сонгосон багц цагийн төлбөртэй тэнцэх хэмжээний санхүүгийн дэмжлэгийг суралцаж байгаа сургуулиар нь дамжуулан олгоно.

2.5. Энэ журмын 3.2.5, 3.2.6-д заасан суралцагчид сургалтын төлбөр, амьжиргааны зардал, эрүүл мэндийн даатгалын төлбөрийг тухайн гэрээ, хэлэлцээр, хөтөлбөрт заасан болон сантай байгуулсан гэрээний нөхцөлийн дагуу олгоно.

2.6. Суралцагч хуурамч баримт бичиг бүрдүүлсэн тохиолдолд суралцагчийн тэтгэлэг, хуулиар тогтоосон бусад санхүүгийн дэмжлэг олгохгүй.

Гурав. Төрөөс үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэгийн төрөл, зориулалт

3.1. Сангийн хөрөнгийг Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 8.3-т заасны дагуу дор дурдсан санхүүгийн дэмжлэгийг санхүүжүүлэхэд зарцуулна:

3.1.1. Суралцагчийн тэтгэлэг, хуулиар тогтоосон бусад санхүүгийн дэмжлэг;

3.1.2. Сургалтын төлбөрийн зориулалтаар банк, санхүүгийн байгууллагаас зээл авахад хүүгийн хөнгөлөлт үзүүлэх, эрх бүхий гуравдагч этгээдээс батлан даалт гаргахад шаардагдах зардал, санхүүжилтийг хөнгөлөх зориулалтаар олгох буцалтгүй мөнгөн тусламж.

3.2. Энэ журмын 3.1.1-д заасан санхүүгийн дэмжлэгийг дор дурдсан төрөл, зориулалтаар олгоно:

3.2.1. хууль тогтоомжид тусгайлан заасны дагуу дотоодын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчдад олгох суралцагчийн тэтгэлэг;

3.2.2. төрөөс бодлогоор дэмжих нэн шаардлагатай, дутагдалтай байгаа зарим мэргэжлээр суралцагчид олгох сургалтын төлбөрийг бүрэн эсвэл тодорхой хувиар хөнгөлөх тэтгэлэг;

3.2.3.багш бэлтгэдэг төрийн өмчийн их, дээд сургуульд амжилттай суралцаж байгаа хөдөө, орон нутагт багшлах дадлага гүйцэтгэх суралцагчид тухайн сургуулийн нэг хичээлийн жилийн сургалтын төлбөрийн 30 хувьтай тэнцэх хэмжээний амьжиргааны тэтгэлэг;

3.2.4.оршин суудаг газраасаа 500 км болон түүнээс дээш хол байршилтай их, дээд сургууль, коллежид зохих журмын дагуу элссэн суралцагчдад өвлийн амралтын ирж, очих унааны зардлыг зорчигч тээврийн тарифаар тооцон олгох тэтгэлэг;

3.2.5.гадаадын сургалтын байгууллагын суралцагчид Засгийн газар хоорондын гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу Монгол Улсын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцаж байгаа гадаадын иргэнд олгох сургалтын төлбөр, амьжиргааны зардал, эрүүл мэндийн даатгалын төлбөрийн тэтгэлэг;

3.2.6.гадаадын сургалтын байгууллагын суралцагчид гэрээнд тусгайлан зааснаас бусад тохиолдолд Засгийн газар, боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хоорондын гэрээ, хэлэлцээр, хөтөлбөрийн хүрээнд гадаадын их, дээд сургуулийн бакалавр, магистр, докторын хөтөлбөрөөр зарим суралцагчдад олгох амьжиргааны зардал, эрүүл мэндийн даатгалын төлбөрийн тодорхой хувийг хөнгөлөх тэтгэлэг.

3.3.Энэ журмын 3.1.2-т заасан санхүүгийн дэмжлэгийг дор дурдсан төрөл, зориулалтаар олгоно:

3.3.1.Үндэсний түвшинд тогтоосон эрэмбэ, чансаагаар тэргүүлэгч дээд боловсролын сургалтын байгууллагад эрэлттэй мэргэжлээр суралцагчид сургалтын төлбөрийн зориулалтаар банк, санхүүгийн байгууллагаас зээл (хөнгөлөлттэй эргэн төлөгдөх нөхцөлөөр олгох мөнгөн хөрөнгө) авахад хүүгийн хөнгөлөлт үзүүлэх;

3.3.2.Дотоодын их, дээд сургуульд суралцагч барьцаа хөрөнгийн шаардлага хангахгүй байх тохиолдолд эрх бүхий гуравдагч этгээдээс батлан даалт гаргахад шаардагдах зардал, санхүүжилтийг хөнгөлөх зориулалтаар олгох буцалтгүй мөнгөн тусламж.

3.4.Энэ журмын 3.3.1-д заасан тусламжийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хэлбэрээр болон гадаад улс, олон улсын байгууллага, түүнчлэн гадаад, дотоодын аж ахуйн нэгж, байгууллагууд, иргэнтэй хамтран ажиллах гэрээгээр зохицуулна.

Дөрөв.Төрөөс үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах суралцагчид тавигдах нөхцөл, шаардлага

4.1.Төрөөс үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэгт дотоодын дээд боловсролын сургалтын байгууллагын дараах суралцагч хамрагдана:

4.1.1.бүтэн өнчин суралцагч;

4.1.2.бакалавр, магистр, докторын хөтөлбөрт суралцагч хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн эсхүл, эцэг, эх нь хоёулаа хөгжлийн бэрхшээлтэй бакалаврын хөтөлбөрт суралцагч;

4.1.3.хөдөлмөрийн чадвараа алдсан гишүүнтэй өрхийн бакалаврын хөтөлбөрийн нэг суралцагч;

4.1.4.цаатан өрхийн бакалаврын хөтөлбөрт суралцагч;

4.1.5.Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн дагуу Монгол Улсын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцаж байгаа гадаадын иргэн;

4.1.6.нэг гэр бүлийн 3 болон түүнээс дээш хүүхэд дээд боловсролын сургалтын байгууллагад бакалаврын хөтөлбөрт зэрэг суралцаж байгаа тохиолдолд нэг суралцагч.

4.2.Суралцагчид олгох суралцагчийн тэтгэлэг, хуулиар тогтоосон бусад санхүүгийн дэмжлэгийг дор дурдсан шаардлага хангасан тохиолдолд олгоно:

4.2.1.Энэ журмын 4.1.1-4.1.5-д заасан суралцагчийн өмнөх улирлын голч дүн 2.0 болон түүнээс дээш, 4.1.6-д заасан суралцагчийн өмнөх улирлын голч дүн 2.8 болон түүнээс дээш үнэлэгдсэн тохиолдолд;

4.2.2.Төрийн өмчийн их, дээд сургуульд багш мэргэжлээр элсэгч нь элсэлтийн ерөнхий шалгалтад 650-750 оноо авсан бол сургалтын төлбөрийг 70 хувь, 751-ээс дээш оноо авсан бол сургалтын төлбөрийг 100 хувь, хичээлийн жилийн эхний улиралд суралцагч 2.8-3.0 болон түүнээс дээш голч дүнтэй суралцсан тохиолдолд сургалтын төлбөрийг 100 хувиар;

4.2.3.Төрийн өмчийн болон төрийн бус өмчийн дээд боловсролын сургалтын байгууллагад сувилагч мэргэжлээр дээд боловсролын дипломын болон бакалаврын хөтөлбөрт элсэгч нь элсэлтийн ерөнхий шалгалтын 501-ээс дээш оноо авсан бол хичээлийн жилийн эхний

улирлын сургалтын төлбөрийг 100 хувь, суралцагч 2.8-3.0 хүртэл голч дүнтэй суралцсан тохиолдолд сургалтын төлбөрийн 70 хувийг, 3.0 болон түүнээс дээш голч дүнтэй суралцсан тохиолдолд 100 хувиар;

4.2.4.Төрийн өмчийн багш бэлтгэдэг их, дээд сургуульд амжилттай суралцаж байгаа хөдөө, орон нутагт багшлах дадлага гүйцэтгэх суралцагчид тухайн сургуулийн нэг хичээлийн жилийн сургалтын төлбөрийн 30 хувьтай тэнцэх хэмжээний амьжиргааны зардал;

4.2.5.Оршин суудаг газраасаа 500 километр болон түүнээс хол байршилтай их, дээд сургууль, коллежид зохих журмын дагуу элсэн суралцагчдын өвлийн амралтаар орон нутаг руугаа явсан, ирсэн замын зардал.

4.3.Энэ журмын 3.3.1-д заасан тусламжийг үндэсний түвшинд тогтоосон эрэмбэ, чансаагаар тэргүүлэгч дээд боловсролын сургалтын байгууллагад эрэлттэй мэргэжлээр шинээр элсэгч болон суралцагчийн голч дүн 2.8 болон түүнээс дээш голч дүнтэй нөхцөлд олгоно.

Тав.Төрөөс үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах суралцагчийн бүрдүүлэх материал

5.1.Төрөөс үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах суралцагч нь суралцаж байгаа дээд боловсролын сургалтын байгууллагадаа хүсэлт гаргахдаа дараах материалыг бүрдүүлж өгнө:

5.1.1.иргэний үнэмлэхийн хуулбар;

5.1.2.тэтгэлэг хүссэн өргөдөл;

5.1.3.элсэлтийн ерөнхий шалгалтын батламж (шинээр элсэгч);

5.1.4.сургуулийн голч дүнг тусгасан тодорхойлолт;

5.1.5.дээд боловсролын мэдээллийн системийн бүртгэлтэй байх;

5.1.6.тухайн улиралд судалж байгаа хичээлийн баталгаажуулсан жагсаалт;

5.1.7.төлбөрийн нэхэмжлэхийн эх хувь;

5.1.8.энэ журмын 4.3-т заасан тусламжид хамрагдах бол суралцагчийн ирээдүйн зорилго, нийгэмд үзүүлэх хувь нэмрээ тодорхойлж бичсэн эссэ;

5.1.9.багш бэлтгэдэг төрийн өмчийн их, дээд сургуульд амжилттай суралцаж байгаа хөдөө, орон нутагт багшлах дадлага гүйцэтгэх удирдамж, гэрээ, нотлох баримт;

5.1.10.энэ журмын 4.2.5-д заасан тусламжид хамрагдах бол Зам, тээврийн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан жишиг тарифаар төлсөн оюутны өвлийн амралтын 2 талын зардлын баримтын эх хувь;

5.1.11.бусад холбогдох баримт бичиг.

5.2.Энэ журамд заасан санхүүгийн дэмжлэгийг үзүүлэхдээ мөн журамд заасан нөхцөл, шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг тогтоох эрх бүхий этгээдийн баталгаажуулсан холбогдох баримт бичиг, тодорхойлолтыг үндэслэнэ.

5.3.Суралцагч бүрдүүлэх материалыг цаасан болон цахим хэлбэрээр өгч болох бөгөөд цаасан болон цахим хэлбэрээр өгөх материалын жагсаалтыг Ажлын албаны захирал батална.

Зургаа.Гадаадад суралцагчид тавигдах шаардлага, бүрдүүлэх материал, сонгон шалгаруулалт

6.1.Засгийн газар хоорондын гэрээ, хэлэлцээр, тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамрагдан гадаадын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад бакалавр, магистр, докторын хөтөлбөрт суралцах иргэдийг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний тушаалаар байгуулагдсан Ажлын хэсэг сонгон шалгаруулна.

6.2.Сонгон шалгаруулах Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд төрийн бус, мэргэжлийн байгууллагын төлөөллийг оролцуулна.

6.3.Тэргүүлэх мэргэжлийн чиглэлээр гадаадын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад бакалаврын хөтөлбөрөөр суралцагч нь бүрэн дунд боловсрол эзэмшсэн, магистр, докторын хөтөлбөрөөр суралцагч нь зохих боловсролын зэрэгтэй (голч дүн нь 3.0 болон түүнээс дээш), мэргэжлээрээ 2-оос доошгүй жил ажилласан, судалгаа шинжилгээний ажлын дадлага, туршлагатай, гадаад хэлний зохих шаардлагыг хангасан Монгол Улсын иргэн байна.

6.4.Гадаадын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад бакалаврын хөтөлбөрөөр суралцахаар хүсэлт гаргахдаа дараах материалыг бүрдүүлнэ:

6.4.1.элсэлтийн ерөнхий шалгалтын батламжийн хуулбар, ерөнхий боловсролын гэрчилгээ;

6.4.2.дотоодын их, дээд сургуульд бакалаврын хөтөлбөрөөр суралцагчийн голч дүнгийн тодорхойлолт;

6.4.3.иргэний үнэмлэхийн хуулбар (Зөвхөн Монгол Улсын иргэншилтэй байна);

6.4.4.Засгийн газрын тэтгэлгээр суралцах суралцагчийн зорилго, суралцах төлөвлөгөөгөө тодорхойлж бичсэн эссэ (1000 үгтэй, монгол, англи хэлний аль нэгийг сонгох);

6.4.5.тодорхойлох захидал (суралцах бэлтгэл, судалгаа, шинжилгээний ажлын туршлага, зан төлөвийн онцлогийг тодорхойлсон удирдагч багш, эрдэмтэн, байгууллагын тодорхойлолт);

6.4.6.гадаад хэлний мэдлэгийн түвшин тогтоосон шалгалтын хуудас (IELTS, IBT TOEFL, HSK, TEST Daf, TEFL гэх мэт);

6.4.7.бусад холбогдох баримт бичиг.

6.5.Гадаадын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад магистр, докторын хөтөлбөрөөр суралцахаар хүсэлт гаргахдаа дараах материалыг бүрдүүлнэ:

6.5.1.дипломын хуулбар;

6.5.2.иргэний үнэмлэхийн хуулбар;

6.5.3.Засгийн газрын тэтгэлгээр суралцах суралцагчийн зорилго, төлөвлөгөө, судалгааны ажлыг тодорхойлж бичсэн эссэ (2000 үгтэй, монгол, англи хэлний аль нэгийг сонгох);

6.5.4.тодорхойлох захидал (суралцах арга барил, судалгаа, шинжилгээний ажлын туршлага, зан төлөвийн онцлогийг тодорхойлсон удирдагч багш, эрдэмтэн, байгууллагын тодорхойлолт);

6.5.5.эрдэм шинжилгээний бүтээлийн жагсаалт (докторын хөтөлбөрт хамрагдах тохиолдолд);

6.5.6.нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн тухай лавлагаа;

6.5.7.гадаад хэлний мэдлэгийн түвшин тогтоох шалгалт өгсөн тухай баримт (IELTS, IBT TOEFL, HSK, TEST Daf, TEFL гэх мэт);

6.5.8.бусад холбогдох баримт бичиг.

6.6.Засгийн газар хоорондын гэрээ хэлэлцээр, хөтөлбөрт тэтгэлэгт хамрагдах гадаадын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад бакалавр, магистр, докторын хөтөлбөрөөр суралцах иргэдэд энэ журмын 6.3-6.5-д зааснаас бусад нэмэлт шаардлага, бүрдүүлэх материал шаардах тохиолдолд тухай бүр сонгон шалгаруулалтын зарлалд тусгана.

6.7.Гадаадад тэтгэлгээр үргэлжлүүлэн суралцагч нь өмнөх улирлын хичээлийн голч дүн 2.8 болон түүнээс дээш байх шаардлагыг хангасан байна.

6.8.Ажлын хэсэг нь сонгон шалгаруулалтын зард дараах мэдээллийг заавал тусгасан байна:

6.8.1.тэтгэлгийн талаарх мэдээлэл;

6.8.2.бүрдүүлэх материалын жагсаалт, хүлээн авах хугацаа;

6.8.3.тэтгэлгээр суралцуулах иргэний тоо, тавигдах шаардлага;

6.8.4.материалыг хэвлэмэл байдлаар болон цахимаар бүрдүүлэх эсэх;

6.8.5.бичгийн шалгалт, ярилцлагыг биечлэн болон цахимаар явуулах эсэх;

6.8.6.сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулж, эцсийн дүн гаргах хугацаа;

6.8.7.иргэдэд лавлагаа, мэдээлэл өгөх албан хаагчийн утас, цахим хаяг.

6.9.Баримт бичиг, материалын бүрдүүлэлт, бичгийн болон ярилцлагын шалгалтыг зохион байгуулах, дүгнэх аргачлалыг сонгон шалгаруулалтын удирдамжид тусгана. Сонгон шалгаруулалтын удирдамжийг Боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

6.10.Ажлын хэсэг нь тэтгэлэгт хамрагдахаар хүсэлт гаргасан иргэдийн материалыг хянаж, бүрдүүлэх материалын шаардлага хангасан

иргэдийг дараагийн шалгалтад оролцуулна. Шалгалтын хугацааг иргэдэд 2-оос доошгүй өдрийн өмнө мэдэгдэнэ.

6.11.Ажлын хэсгийн гишүүн бүр удирдамжид заасан аргачлалын дагуу оноо өгөх бөгөөд сонгон шалгаруулалтын дүнг ажлын хэсгийн нийт гишүүдийн хурлаар хэлэлцэж батална.

6.12.Ажлын хэсэг нь сонгон шалгаруулалтын эцсийн дүнгийн талаарх хурлын тэмдэглэл, хамгийн өндөр оноо авч тэнцсэн иргэдийн нэрийг холбогдох материалын хамт Боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнд танилцуулж шийдвэрлүүлнэ.

6.13.Сонгон шалгаруулалттай холбогдох иргэдийн өргөдөл, хүсэлт, маргааныг ажлын хэсэг шийдвэрлэнэ.

Долоо.Бусад

7.1.Засгийн газар хооронд байгуулсан олон улсын гэрээ, хэлэлцээрт энэ журамд зааснаас өөрөөр заасан тохиолдолд тухайн гэрээ, хэлэлцээрийн заалтыг дагаж мөрдөнө.

7.2.Сангийн Ажлын алба нь үйл ажиллагаандаа жил бүр хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийлгэнэ.

7.3.Сангийн Ажлын алба нь боловсролын сургалтын байгууллагын үүсгэсэн зээлийн эрсдэлийн сангийн дансны хөрөнгөд хяналт тавьж ажиллана.

7.4.Энэ журмыг хэрэгжүүлэхэд боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан Монгол Улсад шаардлагатай тэргүүлэх мэргэжлийн жагсаалт, хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан хөдөлмөрийн зах зээлд эрэлттэй мэргэжлийн жагсаалтыг мөрдөнө.

7.5.Засгийн газар хоорондын гэрээ хэлэлцээр, хөтөлбөрт тэтгэлэгт хамрагдаж, суралцаж төгссөн иргэн гэрээнд заасан хугацаанд Монгол Улсад үр бүтээлтэй ажилласан байхыг шаардана.

7.6.Давтан үзэх болон тухайн хичээлийн жилд цуглуулбал зохих кредитээс илүү гаргаж сонгосон хичээлийн сургалтын төлбөрийг суралцагч өөрөө хариуцна.

7.7.Энэ журмыг зөрчсөн этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

----oOo----

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2021 оны 8 дугаар
сарын 31-ний өдөр

Дугаар 275

Улаанбаатар
хот

Журам шинэчлэн батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, Боловсролын тухай хуулийн 43.2.9-д заасныг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1.“Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн нэрэмжит сургалтын тэтгэлэг олгох журам”-ыг 1 дүгээр хавсралт, “Монгол Улсын Ерөнхий сайдын нэрэмжит сургалтын тэтгэлэг олгох журам”-ыг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2.Дээрх журмыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах санхүүжилтийг жил бүрийн улсын төсөвт тусган, хяналт тавьж, удирдлага зохион байгуулалтаар хангаж ажиллахыг Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгалан, Сангийн сайд Б.Жавхланд тус тус даалгасугай.

3.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Нэрэмжит тэтгэлгийн журам шинэчлэн батлах тухай” Засгийн газрын 2014 оны 4 дүгээр сарын 4-ний өдрийн 111 дүгээр тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

**БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ
УХААНЫ САЙД**

Л.ЭНХ-АМГАЛАН

Засгийн газрын 2021 оны 275 дугаар
тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН НЭРЭМЖИТ СУРГАЛТЫН ТЭТГЭЛЭГ ОЛГОХ ЖУРАМ

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1.Боловсролын тухай хуульд заасан Ерөнхийлөгчийн нэрэмжит сургалтын тэтгэлэг (цаашид “тэтгэлэг” гэх) олгохтой холбогдон үүсэх харилцааг энэ журмаар зохицуулна.

1.2.Монгол хүн бүрийг шилдэг, чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломжоор бүрэн хангаж, орон нутгийнхаа хөгжилд хувь нэмрээ оруулах,

эх оронч сэтгэлтэй, зөв хандлагатай, олон улсад өрсөлдөх чадвартай, бүтээлч, манлайлагч иргэнийг бэлтгэхэд тэтгэлгийн ач холбогдол оршино.

1.3.Ерөнхийлөгчийн тэтгэлгээр суралцуулах мэргэжлийн хуваарилалтыг Монгол Улсын хөгжлийн бодлогод үндэслэн Засгийн газраас баталсан тэргүүлэх ач холбогдолтой мэргэжлийн чиглэлтэй уялдуулан Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын, боловсрол, шинжлэх ухааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв болон хөгжлийн бодлогын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага хамтран гаргана.

1.4.Тэтгэлэг олгох үйл ажиллагаа нь ил тод, нээлттэй, шударга, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, цаг хугацаа, орон зай, байршлаас үл хамааран суралцагч бүрд тэгш боломжийг олгоно.

1.5.Тэтгэлгийн сонгон шалгаруулалтад Монгол Улсын нийт сум, хороо тус бүрээс энэ журамд заасан шаардлага хангасан иргэнийг сайн дурын үндсэн дээр хамруулна.

1.6.Тэтгэлгийг энэ журамд заасан шаардлагыг хангасан, сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн иргэнд олгоно.

Хоёр.Тэтгэлгийн төрөл

2.1.Тэтгэлэг нь дараах төрөлтэй байна:

2.1.1.дэлхийн шилдэг их сургуулиудын зэрэглэл тогтоодог олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн “Times Higher Education World University Rankings” болон “Academic Ranking of World Universities” байгууллагын тогтоосон эрэмбээр тухайн жилийн эхний 100 их, дээд сургуулийн бакалаврын үндсэн хөтөлбөрт суралцах сургалтын тэтгэлэг;

2.1.2.Засгийн газар хоорондын гэрээ, хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа хөтөлбөрт заасан бакалаврын хөтөлбөрт суралцуулах сургалтын тэтгэлэг;

2.1.3.Холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагын хүлээн зөвшөөрсөн олон улсын олимпиадад медальт байрт шалгарсан иргэнийг олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн байгууллагын тогтоосон эрэмбээр дэлхийн шилдэг 100-д багтсан их, дээд сургуулийн бакалаврын үндсэн хөтөлбөрт суралцуулах сургалтын тэтгэлэг.

Гурав.Тэтгэлгийн сонгон шалгаруулалтын үе шат, шаардлага

3.1.Тэтгэлэгт хамрагдах иргэний сонгон шалгаруулалтыг тэтгэлгийн бэлтгэл хөтөлбөрт сонгон шалгаруулах болон тэтгэлэгт хөтөлбөрт сонгон шалгаруулах гэсэн хоёр үе шаттай зохион байгуулна.

3.2.Монгол Улсын сум, нийслэлийн хороо бүрээс дараах шалгуур хангасан нэг иргэнийг сонгон шалгаруулж дотоодын төрийн өмчийн их, дээд сургууль болон өндөр хөгжилтэй орны их, дээд сургууль эсхүл Засгийн газар хоорондын гэрээ хэлэлцээрийн хөтөлбөрт багтсан их, дээд сургуулийн бакалаврын үндсэн хөтөлбөрт суралцах эрх авахад бэлтгэх бэлтгэл хөтөлбөрт элсүүлнэ:

3.2.1.сүүлийн 3-аас доошгүй жил ерөнхий боловсролын сургуулийн хамран сургах тойргийн дагуу харьяалах сум, хороондоо суралцан төгссөн;

3.2.2.тухайн жилийн математик болон гадаад хэлний хичээлийн элсэлтийн ерөнхий шалгалтын дундаж оноогоороо харьяалагдах сум, хороондоо хамгийн өндөр оноо авсан байх;

3.2.3.элсэлтийн ерөнхий шалгалтад гадаад хэл (англи, эсвэл орос хэл) болон математикийн хичээлээр авсан онооны дунджаар сум, хороондоо тэргүүлэн хамгийн өндөр оноо авсан байх.

3.3.Гадаад хэлний хичээлийн элсэлтийн ерөнхий шалгалтын оноог тооцохдоо хэрвээ тухайн иргэн англи хэл, орос хэлний элсэлтийн ерөнхий шалгалтыг зэрэг өгсөн тохиолдолд өндөр оноо авсан хичээлээр тооцно.

3.4.Энэ журмын 3.2.2-т заасан тухайн жилийн математик болон гадаад хэлний хичээлийн элсэлтийн ерөнхий шалгалтын дундаж оноогоороо харьяалагдах сум, хороондоо хамгийн өндөр оноо авсан иргэн өөрийн хүсэлтээр тэтгэлгийн бэлтгэл хөтөлбөрт элсэхээс татгалзсан тохиолдолд хамгийн өндөр оноо авсан дарааллыг баримтлан дараагийн иргэнийг бэлтгэл хөтөлбөрт элсүүлж болно.

3.5.Тэтгэлгийн бэлтгэл хөтөлбөрийн сургалтад 100 хувийн сургалтын тэтгэлэгтэйгээр хамрагдаж байгаа суралцагч нь хөтөлбөрийн хугацаанд эрүүл мэнд болон бусад шалтгаанаар сургалтыг үргэлжлүүлэх боломжгүй тохиолдолд тухайн жилд сонгон шалгаруулалтыг дахин зохион байгуулахгүй.

3.6.Гадаад хэлний болон ерөнхий суурь хичээлийн агуулгыг багтаасан тэтгэлгийн бэлтгэл хөтөлбөрийг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага баталж, тусгай зөвшөөрөл олгоно.

3.7.Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хүлээн зөвшөөрсөн олон улсын олимпиадад медальт байрт шалгарсан иргэн тэтгэлгийн бэлтгэл хөтөлбөрийн сонгон шалгаруулалтад орохгүй байж болно.

3.8.Тэтгэлгийн бэлтгэл хөтөлбөрт шалгарсан иргэн 2.1-д заасан тэтгэлэгт хамаарах их, дээд сургуулийн албан ёсны урилга хүлээн авсан тохиолдолд бэлтгэл хөтөлбөрт хамруулахгүй байж болно.

3.9.Бэлтгэл хөтөлбөрийг амжилттай төгсөж, энэ журмын 2.1-д заасан тэтгэлэгт хамаарах их, дээд сургуулийн албан ёсны урилга хүлээн авсан иргэнд тэтгэлэг олгох асуудлыг сонгон шалгаруулалтын Ажлын хэсэг шийдвэрлэнэ.

3.10.Бэлтгэл хөтөлбөрийг амжилттай дүүргэж чадаагүй иргэдийг дотоодын төрийн өмчийн их, дээд сургуульд хувийн хөрөнгөөр үргэлжлүүлэн суралцах боломжоор хангана.

3.11.Боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллагын шийдвэрээр хамран суралцах тойргийг өөрчилсөн нь энэ журмын 3.2.1-д заасан хугацааны шаардлагыг хангаагүй гэж үзэхгүй.

3.12.Тэтгэлэг олгох иргэнд дараах ерөнхий шаардлага тавигдана:

3.12.1.тэтгэлгийн бэлтгэл хөтөлбөрийг амжилттай төгссөн, энэ журмын 2.1.1, 2.1.2-т заасан их, дээд сургуулиас бакалаврын үндсэн хөтөлбөрт суралцах албан ёсны урилга авсан байх;

3.12.2.IELTS-ийн 6.5 буюу түүнээс дээш, IBT TOEFL-ийн 100-аас доошгүй оноотой байх эсвэл суралцах улсын хэлний шалгалтын дүнтэй дүйцэхүйц үнэлгээтэй байх.

Дөрөв.Тэтгэлгийн сонгон шалгаруулалт

4.1.Тэтгэлэгт хамрагдах иргэнийг сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нэгдсэн удирдлагаар хангана.

4.2.Тэтгэлэгт хөтөлбөрийн сонгон шалгаруулалтыг тухайн жилийн 2, бэлтгэл хөтөлбөрийн сонгон шалгаруулалтыг 3 дугаар улиралд багтаан тус тус зохион байгуулна.

4.3.Боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний шийдвэрээр тэтгэлэгт хамрагдах иргэнийг сонгон шалгаруулах Ажлын хэсгийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар, холбогдох яам, агентлаг, иргэн, олон нийтийн байгууллагын төлөөллөөс бүрдсэн 11 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулна.

4.4.Ажлын хэсгийн нийт гишүүдийн саналд үндэслэн сонгон шалгаруулалтын ажлын удирдамжийг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батлах бөгөөд уг ажлын удирдамжийн дагуу сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулна.

4.5.Тэтгэлэгт хамрагдах хүсэлтэй иргэн энэ журмын 3.2, 3.12-т заасан шаардлагыг хангасан эсэхийг нотлох бичиг баримтыг бүрдүүлэн, заасан хугацаанд Боловсролын мэдээллийн технологийн төвийн цахим санд цахимаар бүртгүүлнэ.

4.6.Тэтгэлгийн зарыг сонгон шалгаруулалт зохион байгуулахаас 30 хоногийн өмнө Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар, Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, сум, хорооны албан ёсны цахим хуудас болон олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр нээлттэй, ил тод зарлана.

Тав.Тэтгэлэг олгох

5.1.Суралцагчийн суралцах мэргэжил, тэтгэлгийн төрлийг мэргэжлийн хуваарилалтын дагуу элсэлтийн ерөнхий шалгалтын оноо, бэлтгэл хөтөлбөрийн сурлагын амжилт, нэмэлт шалгалтын дүнгээр эрэмбэлсний дагуу хуваарилна.

5.2.Тэтгэлгийн сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн, 5.1-д заасан мэргэжил, тэтгэлгийн төрлөөр энэ журмын 3.12.1-д заасан албан ёсны урилга хүлээн авсан суралцагчид тэтгэлэг олгоно.

5.3.Холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагын хүлээн зөвшөөрсөн олон улсын олимпиадад медальт байрт шалгарч, энэ журмын 2.1.1-д заасан эрэмбээр их, дээд сургуулийн бакалаврын үндсэн хөтөлбөрт суралцах албан ёсны урилга хүлээн авсан иргэнд тэтгэлэг олгоно.

5.4.Энэ журмын 2.1.1, 2.1.3-т заасан тэтгэлгийг жил бүр 50 иргэнд олгоно. Бэлтгэл хөтөлбөрт хамрагдсан бусад суралцагчийг Засгийн газрын гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу жил бүр тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамруулна.

Зургаа.Тэтгэлгийн санхүүжилтийн эх үүсвэр

6.1.Тэтгэлэг нь дор дурдсан санхүүжилтийн эх үүсвэрээс бүрдэнэ:

6.1.1.Боловсролын зээлийн сангийн хөрөнгө;

6.1.2.Засгийн газар хоорондын гэрээ, хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа хөтөлбөрийн хөрөнгө.

Долоо.Тэтгэлэгт хамрагдах суралцагчийн эрх, үүрэг

7.1.Тэтгэлгийн сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн суралцагч, Боловсролын зээлийн сангийн Ажлын алба, тэтгэлэгт хамрагдсан иргэний оршин сууж байгаа аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нар гурвалсан гэрээ байгуулан, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллана.

7.2.Сонгон шалгаруулалтад тэнцэж тэтгэлэгт хамрагдсан иргэн эрүүл мэндийн шалтгаанаас бусад асуудлаар суралцаагүй тохиолдолд төрөөс санхүүжүүлсэн санхүүжилтийг төрд буцааж бүрэн төлнө. Эрүүл мэндийн шалтгаанаар суралцах боломжгүй болсныг эрүүл мэндийн эрх бүхий байгууллагын тодорхойлолт, дүгнэлтээр нотолсон байна.

7.3.Тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамрагдсан иргэн энэ журмын 1.3-т заасан хуваарилалтад заасан мэргэжлээр суралцан төгсөөд мөн журмын 7.1-д заасан гэрээний дагуу засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжид 5 ба түүнээс дээш жил ажиллана.

Найм.Бусад

8.1.Сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг суралцагчийн цахимаар ирүүлсэн баримт бичигт үндэслэн шалгах бөгөөд баримт бичгийн бүрдүүлэлт дутуу, хугацаандаа бүртгүүлээгүй тохиолдолд тухайн иргэнийг сонгон шалгаруулалтад оролцуулахгүй.

8.2.Тэтгэлэгтэй холбогдуулж баримт бичгийг хуурамчаар бүрдүүлсэн, суралцагчийн мэдээллийг буруу гаргасан буюу сурлагын үнэлгээг бодитой бус үнэлсэн нь тогтоогдвол буруутай этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

8.3.Сонгон шалгаруулалттай холбогдон гарсан маргааныг энэ журмын 4.3-т заасан Ажлын хэсэг шийдвэрлэнэ.

8.4.Энэ журмаар зохицуулаагүй бусад харилцааг холбогдох хууль тогтоомж, Боловсролын зээлийн сангийн журмаар зохицуулна.

8.5.Энэ журам нь хоёр дахь удаагаа бакалаврын хөтөлбөрөөр суралцаж байгаа суралцагчид хамаарахгүй.

---o0o---

Засгийн газрын 2021 оны 275 дугаар
тогтоолын 2 дугаар хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙДЫН НЭРЭМЖИТ СУРГАЛТЫН ТЭТГЭЛЭГ ОЛГОХ ЖУРАМ

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1.Өмчийн хэлбэр үл харгалзан мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв болон дээд боловсролын сургалтын байгууллага (цаашид “сургалтын байгууллага” гэх)-д зохих журмын дагуу бакалаврын хөтөлбөрт элсэн суралцаж байгаа шилдэг суралцагчид болон гадаадын их, дээд сургуульд магистр, докторын үндсэн хөтөлбөрт суралцах иргэнд Монгол Улсын Ерөнхий сайдын нэрэмжит сургалтын тэтгэлэг (цаашид “тэтгэлэг” гэх) олгохтой холбогдон үүсэх харилцааг энэ журмаар зохицуулна.

1.2.Тэтгэлгийн зорилго нь олон улсад өрсөлдөх мэдлэг чадвартай, нийгэм, эдийн засгийн хөгжилд хувь нэмэр оруулах эрүүл, төлөвшсөн, эх оронч иргэнийг хөгжүүлэх, урамшуулах, дэмжих, сурталчлах, шилдэг мэргэжилтэн-манлайлагчийг бэлтгэхэд оршино.

1.3.Тэтгэлэг олгох үйл ажиллагаа нь ил тод, нээлттэй, шударга, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, цаг хугацаа, орон зай, байршлаас үл хамааран суралцагч бүрд тэгш боломж олгосон байна.

1.4.Тэтгэлэгт энэ журмын 2.1-2.3-т заасан шаардлагыг хангасан иргэнийг хамруулна.

1.5.Тэтгэлгийг дотоодын дээд боловсролын сургалтын байгууллага болон гадаадын их сургуульд суралцах иргэнд тус тус олгоно.

Хоёр.Тэтгэлгийн шаардлага

2.1.Тэтгэлгийг дараах шаардлага хангасан мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын суралцагч, дээд боловсролын сургалтын байгууллагын бакалаврын хөтөлбөрт суралцагчид олгоно:

2.1.1.сургалтын байгууллагын өдрийн ангид суралцдаг байх;

2.1.2.бакалаврын хөтөлбөрөөр суралцагч сүүлийн 3 улирал дараалан 3.6 болон түүнээс дээш голч оноотой үнэлэгдсэн байх;

2.1.3.техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагч сүүлийн 2 улиралд 3.4 голч дүнтэй, мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийн суралцагч сүүлийн 2 улиралд “чадамжтай” гэж үнэлэгдсэн байх;

2.1.4.техник, мэргэжлийн боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагч нь Монгол Улсын болон дэлхийн хэмжээний ур чадварын уралдаан, тэмцээнд амжилттай оролцсон, шинэ бүтээл, шинэлэг санааг хичээл, сургалтын үйл ажиллагаанд нэвтрүүлсэн бол давуу тал болно;

2.1.5.суралцагч нь нийгмийн сайн сайхны төлөө бусдыгаа манлайлж сайн дурын үйл ажиллагаа санаачлан, зохион байгуулсан байх.

2.2.Соёл, урлаг, спортын чиглэлээр дараах шаардлагыг хангасан иргэнд гадаадад суралцах сургалтын төлбөрийн тэтгэлэг олгоно:

2.2.1.олон улсын болон үндэсний хэмжээнд зохиогддог соёл, урлагийн наадам, үзэсгэлэн, уралдаан тэмцээнд оролцож 1, 2, 3 дугаар байрт шалгарч энэ журмын шаардлага хангасан;

2.2.2.Спортын төрлөөр суралцагч (тамирчин) нь олон улсын олимпын хорооны ивээл доор зохион байгуулагддаг тив, дэлхийн наадам болон дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээнд оролцож медальт байрт шалгарсан, шатар, даамын төрлөөр “олон улсын холбооны мастер” цол хүртсэн.

2.3.Гадаадын их, дээд сургуульд магистр, докторын үндсэн хөтөлбөрт суралцах иргэн дараах тусгай шаардлагыг хангасан байна:

2.3.1.дэлхийн шилдэг их сургуулиудын зэрэглэл тогтоодог олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн “Times Higher Education World University Rankings” болон “Academic Ranking of World Universities” байгууллагын тогтоосон эрэмбээр тухайн жилийн эхний 100 их, дээд сургуулийн магистр, докторын үндсэн хөтөлбөрт суралцах шаардлагыг хангаж, урилга авсан;

2.3.2.IELTS-ийн 7, IBT TOEFL-ийн 100 онооны шаардлага хангасан.

Гурав.Тэтгэлгийн сонгон шалгаруулалт

3.1.Тэтгэлэгт хамрагдах иргэний сонгон шалгаруулалтыг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хамтран зохион байгуулна.

3.2.Сонгон шалгаруулалтыг тухайн жилийн 2 дугаар улиралд багтаан зохион байгуулна.

3.3.Тэтгэлэгт хамрагдах иргэнийг сонгон шалгаруулах Ажлын хэсгийг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний шийдвэрээр Монгол Улсын Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, холбогдох яам, агентлаг, иргэд, олон нийтийн байгууллагын төлөөллөөс бүрдсэн 9 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулна.

3.4.Ажлын хэсгийн нийт гишүүдийн саналд үндэслэн сонгон шалгаруулалтын ажлын удирдамжийг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батлах бөгөөд уг ажлын удирдамжийн дагуу сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулна.

3.5.Тэтгэлгийн зарыг сонгон шалгаруулалт зохион байгуулахаас 30 хоногийн өмнө Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр болон цахимаар нээлттэй, ил тод зарлана.

3.6.Тэтгэлэгт хамрагдахыг хүссэн иргэн энэ журмын 2.1-2.3-т заасан шаардлагыг хангасныг нотлох баримт бичгийг сонгон шалгаруулалт зарласан хугацаанд боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын цахим санд ирүүлнэ.

3.7.Сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг суралцагчийн цахимаар ирүүлсэн баримт бичигт үндэслэн зохион байгуулах бөгөөд хугацаа хожимдуулсан, баримт бичгийн бүрдүүлэлт дутуу тохиолдолд сонгон шалгаруулалтад оролцуулахгүй.

Дөрөв.Тэтгэлэг олгох

4.1.Тэтгэлгийн сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн суралцагчид дараах тэтгэлэг олгоно:

4.1.1.энэ журмын 2.1, 2.2-т заасан шаардлагыг хангасан 50 хүртэлх суралцагчид 3,000,000.0 (гурван сая) төгрөгийн сургалтын төлбөрийн тэтгэлэг;

4.1.2.энэ журмын 2.3-т заасан шаардлагыг хангасан 50 хүртэлх суралцагчийг дэлхийн шилдэг их, дээд сургууль эсхүл зохих журмын дагуу байгуулсан олон улсын гэрээ, хэлэлцээрийн хүрээнд магистр, докторын хөтөлбөрөөр суралцах тэтгэлэг.

4.2.Энэ журмын 4.1.2-т заасан суралцагчид тэтгэлгийг сургалтын хөтөлбөрт заасан хугацаанд олгоно.

4.3.Энэ журмын 2.3-т заасан шаардлагыг хангасан иргэнийг өндөр хөгжилтэй орны их, дээд сургуульд суралцахад бэлтгэл хөтөлбөрийн сургалтад хамруулж болно.

Тав.Тэтгэлгийн санхүүжилтийн эх үүсвэр

5.1.Тэтгэлэг нь дор дурдсан санхүүжилтийн эх үүсвэрээс бүрдэнэ:

5.1.1.Боловсролын зээлийн сангийн хөрөнгө;

5.1.2.Засгийн газар хоорондын гэрээ, хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй хөтөлбөрийн хөрөнгө.

Зургаа.Тэтгэлэгт хамрагдах суралцагчийн хариуцлага

6.1.Монгол Улсын Ерөнхий сайдын нэрэмжит тэтгэлгийн сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн суралцагчтай Боловсролын зээлийн сангийн Ажлын алба гэрээ байгуулж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллана.

6.2.Сонгон шалгаруулалтад тэнцэж тэтгэлэгт хамрагдсан суралцагч эрүүл мэндийн шалтгаанаас бусад шалтгаанаар суралцаагүй тохиолдолд төрөөс санхүүжүүлсэн санхүүжилтийг төрд буцааж бүрэн төлнө. Эрүүл мэндийн шалтгаанаар суралцах боломжгүй болсныг эрүүл мэндийн эрх бүхий байгууллагын тодорхойлолтоор нотолно.

6.3.Энэ журам нь хоёр дахь удаагаа мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага болон магистр, докторын хөтөлбөрөөр суралцаж байгаа суралцагчид хамаарахгүй.

Долоо.Бусад

7.1.Тэтгэлэгтэй холбогдуулж сонгон шалгаруулалтад ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэсэн, баримт бичгийг хуурамчаар бүрдүүлсэн, суралцагчийн мэдээллийг буруу гаргасан буюу сурлагын үнэлгээг бодитой бус үнэлсэн нь тогтоогдвол буруутай этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

7.2. Сонгон шалгаруулалттай холбогдон гарсан маргааныг энэ журмын 3.3-т заасан Ажлын хэсэг шийдвэрлэнэ.

7.3. Энэ журмаар зохицуулаагүй бусад харилцааг холбогдох хууль тогтоомж, Боловсролын зээлийн сангийн дүрэм, журмаар зохицуулна.

---о0о---

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2021 оны 9 дүгээр
сарын 15-ны өдөр

Дугаар 288

Улаанбаатар
хот

Журам батлах тухай

Усан замын тээврийн тухай хуулийн 5.1.4-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Импортоор оруулж ирэх усан замын тээврийн хэрэгсэлд тавих эрүүл ахуй, халдвар, хорио цээрийн шаардлагыг тогтоох журам”-ыг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Энэ тогтоолын хавсралтаар баталсан журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар (Т.Гантулга)-т даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

**ЗАМ, ТЭЭВРИЙН
ХӨГЖЛИЙН САЙД**

Л.ХАЛТАР

Засгийн газрын 2021 оны 288 дугаар
тогтоолын хавсралт

ИМПОРТООР ОРУУЛЖ ИРЭХ УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЭЛД ТАВИХ ЭРҮҮЛ АХУЙ, ХАЛДВАР, ХОРИО ЦЭЭРИЙН ШААРДЛАГЫГ ТОГТООХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Энэ журмаар Монгол Улсын иргэн, хуулийн этгээдийн импортоор оруулж ирэх болон гадаадын иргэн, хуулийн этгээд аялал жуулчлалын зориулалтаар Монгол Улсын хил нэвтрүүлэх усан замын

тээврийн хэрэгсэл (цаашид “усан замын тээврийн хэрэгсэл” гэх)-д тавих эрүүл ахуй, халдвар, хорио цээрийн шаардлагыг тогтоож, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг зохицуулна.

1.2.Усан замын тээврийн хэрэгслийн хорио цээрийн улсын хяналт, шалгалтыг Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн хяналт, шалгалтын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасны дагуу хэрэгжүүлнэ.

Хоёр.Импортоор оруулах усан замын тээврийн хэрэгсэлд тавих шаардлага

2.1.Шинээр үйлдвэрлэгдэж, импортлох усан замын тээврийн хэрэгсэл нь үйлдвэрлэгчээс олгосон техникийн паспорттай байна.

2.2.Урьд нь ашиглаж байсан усан замын тээврийн хэрэгсэл дараах шаардлагыг хангасан байна:

2.2.1.ашиглаж байсан улсын техникийн хяналтын тухайн жилийн үзлэгт орж, тэнцсэн байх;

2.2.2.их биеийн дотор тал болон гадаргуу, ёроолын халдваргүйтгэлийг зохих стандартын дагуу хийсэн байх;

2.2.3.хөдөлгүүр, тоног төхөөрөмжид оруулсан өөрчлөлт нь тээврийн хэрэгслийн аюулгүй ажиллагаа, тээвэрлэлтийн аюулгүй байдалд сөрөг нөлөөгүй байх.

Гурав.Усан замын тээврийн хэрэгсэлд халдваргүйтгэл хийхэд мөрдөх стандарт

3.1.Усан замын тээврийн хэрэгсэлд халдваргүйтгэл хийхэд Монгол Улсын дараах стандартыг мөрдөнө:

3.1.1.“MNS 5161-1:2002 Химийн бодисын худалдаа”;

3.1.2.“MNS 5766:2007 Байгалийн голомтот халдварт өвчний халдвартай ба сэжигтэй материалыг халдваргүйжүүлэх техникийн шаардлага”;

3.1.3.“MNS 6407:2013 Халдваргүйжүүлэлтийн явуулын байранд тавих техникийн ерөнхий шаардлага”;

3.1.4. “MNS 6408:2013 Халдваргүйжүүлэлтийн суурин байранд тавих техникийн ерөнхий шаардлага”.

Дөрөв.Халдваргүйтгэлд тавих хяналт

4.1.Улсын хилийн боомт, гүний хяналтын бүсэд усан замын тээврийн хэрэгсэлд хийх халдваргүйтгэлийг Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын “Олон улсын эрүүл мэндийн дүрэм” (цаашид “ОУЭМД-2005” гэх), Дэлхийн мал, амьтны эрүүл мэндийн байгууллагын зөвлөмж болон холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн хийнэ.

4.2.Усан замын тээврийн хэрэгслийг халдваргүйтгэх үйл ажиллагаа, түүний чанарт мэргэжлийн хяналтын байгууллагын Эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын хяналтын улсын байцаагч хяналт тавина.

4.3.Голомтын эцсийн халдваргүйтгэлийн үйл ажиллагаанд боомт дахь хилийн мэргэжлийн хяналтын алба хяналт тавьж ажиллана.

4.4.Халдваргүйтгэх химийн бодисын идэвх, тун, хэмжээг индикатор, эсхүл лабораторийн шинжилгээний дүнг үндэслэн тодорхойлох бөгөөд үүнд мэргэжлийн хяналтын алба хяналт тавьж ажиллана.

4.5.Мэргэжлийн хяналтын байгууллага “ОУЭМД-2005”-ын 3 дугаар хавсралтад заасны дагуу халдваргүйтгэлд хамруулж, эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын шаардлагыг хангасан усан замын тээврийн хэрэгсэлд “Усан замын тээврийн хэрэгслийн ариун цэврийн хяналтын гэрчилгээ” олгоно.

Тав.Иргэн, хуулийн этгээдэд тавих шаардлага

5.1.Иргэн, хуулийн этгээд усан замын тээврийн хэрэгсэлд халдваргүйтгэл хийлгэхэд дараах баримт бичгийг бүрдүүлнэ:

5.1.1.усан замын тээврийн хэрэгслийн техникийн паспорт;

5.1.2.худалдах, худалдан авах гэрээ;

5.1.3.өмчлөгчийн иргэний үнэмлэхийн хуулбар, хуулийн этгээд бол улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар;

5.1.4.усан замын тээврийн хэрэгслийн техникийн үзүүлэлтийн талаар гаргасан шинжээчийн дүгнэлт;

5.1.5.усан замын тээврийн хэрэгслийн экологийн гэрчилгээ буюу “EURO-4” стандартыг хангасан тухай гэрчилгээ;

5.1.6.усан замын тээврийн хэрэгслийг өөрчилсөн, нэмж тоногловол бол түүнийг баталгаажуулсан баримт.

5.2.Иргэн, хуулийн этгээд усан замын тээврийн хэрэгсэлд цэвэрлэгээ хийж, халдваргүйтгэл хийх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

5.3.Усан замын тээврийн хэрэгслийн хорио цээрийн үзлэг, шалгалтыг хилийн боомт, гүний хяналтын бүсэд хийлгэнэ.

5.4.Халдваргүйтгэл хийлгэсний төлбөрийг зохих журмын дагуу халдваргүйтгэл хийсэн иргэн, хуулийн этгээдэд төлнө.

5.5.Энэ зүйлийн 5.1.2-т заасан баримт бичгийг гадаадын иргэн, хуулийн этгээдээс шаардахгүй.

Зургаа.Халдваргүйтгэлд хэрэглэх химийн бодисын ангилал, түүнд тавих шаардлага

6.1.Усан замын тээврийн хэрэгслийг халдваргүйтгэх химийн бодисыг нян, вирус, бичил биетийн эсрэг үйлчлэх чадвараар нь өндөр, дунд, бага түвшний гэж ангилна.

6.2.Өндөр түвшний халдваргүйтгэх химийн бодис гэдэгт алдегид (глутаралдегид, ортофталалдегид), исэлдүүлэгч (устерөгчийн пероксид, перацетийн хүчил) хамаарна.

6.3.Дунд түвшний халдваргүйтгэх химийн бодис гэдэгт спирт, хлор, хлорт нэгдэл, фенол, бигуанид, аммонийн дөрөвт нэгдлүүд хамаарна.

6.4.Бага түвшний халдваргүйтгэх химийн бодис гэдэгт угаалгын саван хамаарна.

6.5.Халдваргүйтгэлд хэрэглэх химийн бодис дараах шаардлагыг хангасан байна:

6.5.1.хүн, амьтан, ургамалд хор хөнөөлгүй, экологийн тэнцвэрт байдлыг алдагдуулахгүй байх;

6.5.2.усан замын тээврийн хэрэгслийн будагт сөрөг нөлөөгүй, тэсэрч дэлбэрэхгүй, галын аюулгүй байх;

6.5.3. хадгалах, тээвэрлэхэд чанараа алдахгүй байх;

6.5.4. хэрэглэх заавар, аргачлал нь тодорхой байх;

6.5.5. хэрэглэхэд тохиромжтой, хялбар байх;

6.5.6. эмгэг төрүүлэгч элдэв нян, вирус, бичил биетийг устгаж, өсөлт, үржлийг зогсоодог байх.

Долоо.Халдваргүйтгэх ажиллагаа

7.1.Халдваргүйтгэлийг усан замын тээврийн хэрэгслийн иж бүрдэл, хөдөлгүүр, харагдах байдалд сөрөг нөлөөгүй физик, химийн аргыг дангаар болон хослуулан ашиглаж тухайн тээврийн хэрэгслийн их бие, гадаргуу, ёроолд наалдсан, цэнгэг усыг бохирдуулж болзошгүй нян, вирус, бичил биет халдварын эх үүсвэрийг устгах, үржлийг зогсоох, идэвхгүйжүүлэх зорилгоор хийнэ.

7.2.Усан замын тээврийн хэрэгсэлд хийх урьдчилан сэргийлэх болон голомтын эцсийн халдваргүйтгэлийг улсын хилийн боомт, гүний хяналтын бүсэд хийнэ.

7.3.Урьдчилан сэргийлэх халдваргүйтгэлийг усан замын тээврийн хэрэгслийн гадаргуу, ёроолоос ургамал, загасны халдварт өвчин, эмгэг төрүүлэгч нян, вирус, бичил биет тархах, үржихээс сэргийлэх зорилгоор хийнэ.

7.4.Голомтын эцсийн халдваргүйтгэлийг усан замын тээврийн хэрэгслийн гадаргуу, ёроолоос нуур, гол, мөрний цэнгэг усанд ургамал, загасны халдварт өвчин үүсгэгч, эмгэг төрүүлэгч нян, вирус, бичил биет тархан үржиж болзошгүй голомт үүссэн тохиолдолд халдварын эх үүсвэр, дамжих зам, түүний тархалтыг таслан зогсоох зорилгоор хийнэ.

7.5.Халдваргүйтгэлийг улсын бүртгэлд бүртгэлтэй, хэрэглэх заавар нь батлагдсан, хадгалах хугацаа дуусаагүй, сав, баглаа боодлын битүүмжлэл бүтэн, хаяг, шошго бүхий, энэ журмын 6.1, 6.5-д заасан шаардлага хангасан химийн бодисоор хийнэ.

7.6.Халдваргүйтгэлийг Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төвийн халдваргүйтгэлийн баг, эсхүл ахуйн шавьж, мэрэгч устгах, ариутгах, халдваргүйтгэх үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллага, аж ахуйн нэгжийн мэргэшсэн ариутгагч, халдваргүйтгэгч хийнэ.

7.7.Цэнгэг усанд тархсан ургамал, загасны халдварт өвчин үүсгэгч, эмгэг төрүүлэгч нян, вирус, бичил биетийн тархалтын голомтын түвшнээс хамааран халдваргүйтгэл хийх арга, химийн бодисын төрөл, уусмалын найрлага, тунг халдваргүйтгэгч өөрөө сонгон хэрэглэж болно.

7.8.Эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын хяналтын улсын байцаагч нь импортоор оруулж ирсэн усан замын тээврийн хэрэгслийн ёроолын гадаргуугаас арчдас авч лабораторид шинжлүүлэх бөгөөд халдварын тархалт, эмгэг төрүүлэгч элдэв нян, вирус, бичил биет илэрсэн тохиолдолд халдваргүйтгэл хийж, түүнийг 90 болон түүнээс дээш хувь устгасан бол шаардлага хангасан гэж үзнэ.

Найм.Халдваргүйтгэх арга

8.1.Усан замын тээврийн хэрэгслийг дулаан улиралд химийн бодисоор шүрших, туулуулах, мананцаржуулах, хүйтэн улиралд утах, хэт ягаан туяагаар шарах, хуурай бодис туулуулах зэрэг аргаар халдваргүйтгэнэ.

8.2.Усан замын тээврийн хэрэгслийн их биеийн гадаргуу, ёроол, бариул болон хүний гар хүрэх бусад хэсгийг зориулалтын багаж, төхөөрөмж, машин ашиглан халдваргүйтгэлийн бодис бүхий уусмалаар шүршиж халдваргүйтгэнэ.

8.3.Усан замын тээврийн хэрэгслийг тээвэрлэх чиргүүлийн дугуйг химийн уусмал болон хуурай бодистой, гурваас доошгүй удаа бүтэн эргэх боломж бүхий зориулалтын тэвшийг туулуулж халдваргүйтгэнэ.

8.4.Усан замын тээврийн хэрэгслийг тусгайлан бэлтгэсэн, битүүмжлэлтэй байранд байрлуулж, химийн уусмал, бодисыг ууршуулан утаж халдваргүйтгэнэ.

8.5.Халдваргүйтгэх химийн бодисыг аль болох шингэн байдлаар, тодорхой тогтоосон буюу үйлдвэрлэгчийн зааврын дагуу (концентраци, хугацааг баримтлан) хэрэглэнэ.

8.6.Халдваргүйжүүлэх уусмалыг тусгай төхөөрөмжөөр 0.1-0.5 мм голчтой нарийн ширхэгт дусал болгон цацруулж, мананцар үүсгэн халдваргүйтгэнэ.

8.7.Усан замын тээврийн хэрэгслийн гадаргууг тусгайлан бэлтгэсэн нөхцөлд 220 нм-ээс багагүй урт долгион бүхий хэт ягаан туяа тусгаж халдваргүйтгэнэ.

8.8.Усан замын тээврийн хэрэгслийн халдваргүйтгэлийг “Журам батлах тухай” Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын даргын 2020 оны А/142 дугаар тушаалаар баталсан “Улсын хилийн боомт, гүний хяналтын бүсэд зорчигч, тээврийн хэрэгсэл, ачаа тээшинд халдваргүйжилт хийх журам”-д заасан аргачлалаар хийж болно.

Ес.Халдваргүйтгэгчид тавих шаардлага

9.1.Халдваргүйтгэлийн баг, тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллага, аж ахуйн нэгж нь улсын хилийн боомтод ажиллах халдваргүйтгэгчийг мэргэжлийн байгууллагын сургалтад тогтмол хамруулна.

9.2.Халдваргүйтгэлийн баг, тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллага, аж ахуйн нэгж нь халдваргүйтгэгчийг шаардлагатай багаж, тоног төхөөрөмж, хувийн хамгаалах хувцас, хэрэгслээр бүрэн хангаж, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгсөн байна.

Арав.Халдваргүйтгэлийн жишиг үнэ, төлбөрийн баримт, халдваргүйтгэл хийсэн акт

10.1.Усан замын тээврийн хэрэгсэлд хийх халдваргүйтгэлд “Хэмжилт, шинжилгээ, халдваргүйжилтийн үнийг батлах тухай” Сангийн сайдын 2018 оны 253 дугаар тушаалын 6, 7 дугаар хавсралтад заасан жишиг үнийг баримталж, төлбөрийн баримтыг хөтөлнө.

10.2.Усан замын тээврийн хэрэгсэлд халдваргүйтгэл хийсэн төлбөрийн баримтыг 2 хувь үйлдэж, 1 хувийг иргэн, хуулийн этгээдэд өгч, 1 хувийг санхүүгийн баримтад хавсаргана.

10.3.Усан замын тээврийн хэрэгсэлд халдваргүйтгэл хийсэн актыг энэ журмын 8.8-д заасан журмын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан маягтын дагуу үйлдэж 1 хувийг гүний хяналтын хэлтэст хүргүүлнэ.

Арван нэг.Хариуцлага

11.1.Энэ журмыг зөрчсөн албан тушаалтан, иргэн, хуулийн этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжид заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

---оОо---

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

АЗИ, НОМХОН ДАЛАЙН ХИЛ ДАМНАСАН ЦААСГҮЙ ХУДАЛДААГ ХӨНГӨВЧЛӨХ ТУХАЙ ЕРӨНХИЙ ХЭЛЭЛЦЭЭР

Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн талууд (цаашид “Талууд” гэх),

Худалдаа нь хөгжил, дэвшлийг тэтгэх чухал хөдөлгүүр болохыг болон тус бүс нутгийн өрсөлдөх чадварыг хадгалан, нэмэгдүүлэхэд олон улсын худалдааны үр ашгийг нэмэгдүүлэх шаардлагатайг *ухамсарлаж*,

Худалдааг саад тотгоргүйгээр явуулах нь иж бүрэн харилцан холбоог дэмжихэд шийдвэрлэх үүрэг гүйцэтгэж, тус бүс нутагт идэвхтэй худалдаа, шинэ өсөлтөд хүргэхийг *тэмдэглэж*,

Цаасгүй худалдаа нь олон улсын худалдааг илүү үр ашигтай, ил тод болгохын зэрэгцээ ялангуяа худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг хил дамнуулан солилцох тохиолдолд зохицуулалтын хэрэгжилт сайжрахыг *хүлээн зөвшөөрч*,

Экспортын томоохон зах зээл дээр хэрэгжүүлж буй худалдаа болон нийлүүлэлтийн гинжин хэлхээний аюулгүй байдлын талаарх санал санаачилга нь олон улсын нийлүүлэлтийн гинжин хэлхээнд оролцож буй бүх оролцогчдод өгөгдөл, баримт бичгийг цахим хэлбэрээр солилцоход улам шаардлагатай болохыг *тэмдэглэж*,

Ази, Номхон далайн бүс нутгийн олон орон худалдаатай холбоотой өгөгдөл, баримт бичгийг шийдвэрлэх явцыг түргэсгэх зорилгоор үндэсний хэмжээнд цахим систем хэрэгжүүлж буйг *харгалзан үзэж*,

Ази, Номхон далайн бүс нутгийн орнууд худалдааны хэлэлцээртээ мэдээллийг цахим хэлбэрээр солилцох заалт улам ихээр тусгах болсныг мөн *харгалзан үзэж*,

Дэлхийн худалдааны байгууллагын Сайд нарын есдүгээр бага хурлаар Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээрийг хэлэлцэн эцэслэснийг болон уг хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэхийн ач холбогдлыг *хүлээн зөвшөөрч*,

Далайд гарцгүй болон дамжин өнгөрөх улс хооронд худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг харилцан хүлээн зөвшөөрч, солилцохыг хөнгөвчлөх нь далайд гарцгүй орнуудын дамжин өнгөрөх хугацаа болон зардлыг мэдэгдэхүйц бууруулж, худалдаа, хөгжлийн боломжийг нэмэгдүүлэхийг *ойлгож*,

Худалдаатай холбоотой өгөгдөл, баримт бичгийг цахим хэлбэрээр солилцох үйл ажиллагааг хөнгөвчлөх нь ялангуяа жижиг, дунд аж ахуйн нэгж олон улсын худалдаанд илүү үр дүнтэй оролцох боломжийг бий болгож, тэдний өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх боломжтойг *ойлгож*,

Талуудын эдийн засаг болон мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн хөгжлийн түвшин харилцан адилгүй байгааг *анхаарч*,

Бизнесийн тогтвортой хөгжлийг хангахад зарим улсын мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн болон холбогдох дэд бүтцийн нөөц боломж хангалтгүй байгааг *хүлээн зөвшөөрч*,

Хил дамнасан цаасгүй худалдаанаас бий болох үр ашгийг хамгийн боломжтойгоор нэмэгдүүлэх зорилгоор эрх зүйн таатай орчин бүрдүүлэх шаардлагатай байгааг *тэмдэглэж*,

Талууд хоорондын хил дамнасан цаасгүй худалдааг хөнгөвчлөх чиглэлээрх хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн, гүнзгийрүүлэх, энэ салбарын ирээдүйн хөгжлийг тодорхойлох зорилгоор эрх зүйн орчин бүрдүүлэхийг хүсэж,

Дараах зүйлийг хэлэлцэн тохиролцов. Үүнд:

1 дүгээр зүйл Зорилго

Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн зорилго нь зохицуулалтын хэрэгжилтийг сайжруулахын зэрэгцээ олон улсын худалдааны хэлцлийг илүү үр ашигтай, ил тод болгох зорилгоор худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг солилцож, харилцан хүлээн зөвшөөрөх нөхцөлийг бүрдүүлэх болон үндэсний ба дэд бүсийн нэг цонхны үйлчилгээ болон/ эсхүл цаасгүй худалдааны бусад системийн харилцан уялдааг хангах замаар хил дамнасан цаасгүй худалдааг дэмжихэд оршино.

2 дугаар зүйл Хамрах хүрээ

Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээр нь Талууд хоорондын хил дамнасан цаасгүй худалдаанд хамаарна.

3 дугаар зүйл Нэр томъёоны тодорхойлолт

Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн зорилгоор дараах нэр томъёог дор тодорхойлсон утгаар ойлгоно:

а)“Хил дамнасан цаасгүй худалдаа” гэж худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг солилцох зэрэг цахим харилцаа холбоонд суурилан явагдах барааны худалдааг, түүний дотор импорт, экспорт, дамжуулан өнгөрүүлэх тээвэр болон холбогдох үйлчилгээг хэлнэ;

b)“Цахим харилцаа холбоо” гэж худалдаанд оролцогч талууд өгөгдлийн зурвас илгээх замаар хэрэгжүүлж буй харилцаа холбооны аливаа арга хэрэгслийг хэлнэ;

с)“Өгөгдлийн зурвас” гэж цахим, соронзон, гэрлэн эсхүл эдгээртэй адил төстэй хэлбэрээр үүсгэсэн, илгээсэн, хүлээн авсан эсхүл хадгалсан мэдээллийг хэлэх бөгөөд үүнд цахим өгөгдлийн солилцоо багтах боловч түүгээр хязгаарлагдахгүй;

d)“Худалдаатай холбоотой өгөгдөл” гэж худалдаатай холбоотой баримт бичигт агуулагдсан эсхүл түүнтэй холбогдуулан дамжуулсан өгөгдлийг хэлнэ;

e)“Худалдаатай холбоотой баримт бичиг” гэж худалдааны хэлцлийг бүрэн гүйцэтгэхэд шаардагдах худалдааны ба зохицуулалтын баримт бичгийг хэлнэ;

f)“Худалдааны хэлцэл” гэж бизнесийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг газар нь өөр өөр нутаг дэвсгэрт байрладаг талуудын хоорондох барааны худалдаатай холбоотой хэлцлийг хэлнэ;

g)“Харилцан хүлээн зөвшөөрөх” гэж хоёр болон түүнээс дээш улсын хооронд хил дамнуулан солилцсон худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичиг нь хүчинтэй болохыг харилцан хүлээн зөвшөөрөхийг хэлнэ;

h)“Нэг цонх” гэж импорт, экспорт болон дамжин өнгөрөхтэй холбоотой зохицуулалтын бүх шаардлагыг биелүүлэх зорилгоор өгөгдөл, баримт бичгийг цахим хэлбэрээр нэг цэгээр нэвтрэн бүрдүүлэх боломжийг худалдааны хэлцлийн талуудад олгож буй механизмыг хэлнэ;

i)“Харилцан уялдаа” гэж хоёр болон түүнээс дээш систем эсхүл бүрэлдэхүүн хэсэг хоорондоо мэдээлэл солилцох болон солилцсон мэдээллийг ашиглах чадварыг хэлнэ.

4 дүгээр зүйл Тайлбарлах

Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийг тайлбарлахдаа түүний тулгуур болсон ерөнхий зарчим, түүний олон улсын шинж чанар болон түүнийг хэрэглэхдээ жигд байдлыг хангах шаардлагыг зохих ёсоор харгалзан үзнэ.

5 дугаар зүйл Ерөнхий зарчим

1. Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрт дараах ерөнхий зарчмыг удирдлага болгоно. Үүнд:

а)Чиг үүргийн хувьд адил байх;
б)Цахим харилцаа холбоо ашиглахад үл ялгаварлах;
с)Технологийн хувьд төвийг сахих;
д)Харилцан уялдааг дэмжин хөгжүүлэх;
е)Худалдааг хөнгөвчлөхийг болон зохицуулалтын хэрэгжилтийг сайжруулах;

ф)Төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа;
г)Хил дамнасан итгэлцлийн орчинг сайжруулах;

2.Талууд худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг харилцан солилцоход эдгээр зарчмыг баримталдаг үндэсний хууль, журмыг хэрэгжүүлснээр итгэлцлийн нийтлэг түвшинг бий болгож, харилцан уялдааг сайжруулна гэдгийг зөвшөөрөв.

6 дугаар зүйл

Үндэсний бодлогын хүрээ, дотоодын эрх зүйн таатай орчин, цаасгүй худалдааны хороо

1.Талууд зорилт, хэрэгжилтийн стратегийг тодорхойлох, нөөцийг хуваарилах асуудлыг тусгасан цаасгүй худалдааны үндэсний бодлого болон эрх зүйн орчныг бий болгохыг эрмэлзэнэ.

2.Талууд олон улсын зохих стандарт болон тэргүүн туршлагыг шаардлагатай тохиолдолд харгалзан үндэсний цаасгүй худалдаанд ээлтэй хууль тогтоомжийг боловсруулахыг, нэн ялангуяа хил дамнасан цаасгүй худалдаанд оролцох үндэсний операторуудын чиг үүргийг тусгахыг эрмэлзэнэ.

3.Талууд өөрсдийн дотоодын нөхцөлд төр, хувийн хэвшлийн холбогдох төлөөлөгчдөөс бүрдсэн үндэсний хороог байгуулж болно. Хороо нь худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг солилцох, мөн хил дамнасан цаасгүй худалдааны харилцан уялдааг сайжруулах эрх зүйн таатай орчныг дотооддоо бий болгохыг дэмжинэ. Талууд тусдаа хороо байгуулахгүйгээр дотоодын нэгэнт үйл ажиллагаа явуулж буй адил төстэй байгууллагыг ашиглаж, тухайн байгууллага, эсхүл түүний дотоод бүтцийн зохих нэгж, эсхүл ажлын хэсгийг энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн зорилгоор үндэсний хороогоор томилж болно.

7 дугаар зүйл

Хил дамнасан цаасгүй худалдааг хөнгөвчлөх, нэг цонхны тогтолцоог хөгжүүлэх

1.Талууд одоо байгаа тогтолцоог ашиглан, эсхүл шинэ тогтолцоо бий болгон худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийн солилцоог хэрэгжүүлэх замаар хил дамнасан цаасгүй худалдааг хөнгөвчлөхийг эрмэлзэнэ.

2.Нэг цонхны тогтолцоог хөгжүүлж, түүнийг хил дамнасан цаасгүй худалдаанд ашиглахыг Талуудад уриалж байна. Нэг цонхны тогтолцоог хөгжүүлэх, эсхүл одоо байгаа тогтолцоог сайжруулахдаа энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрт заасан ерөнхий зарчимд нийцүүлэхийг Талуудад уриалж байна.

8 дугаар зүйл **Худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт** **бичгийг хил дамнуулан харилцан зөвшөөрөх**

1.Талууд нөгөө Талаас гарал үүсэл бүхий худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг найдвартай байдлын түвшин нь зарчмын хувьд адил байгаагаас хамаарч харилцан хүлээн зөвшөөрнө.

2.Талууд найдвартай байдлын түвшин нь зарчмын хувьд адил эсэхийг энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн дагуу байгуулагдсан зохион байгуулалтын бүтцээр дамжуулан харилцан тохиролцоно.

3.Талууд худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг хил дамнуулан харилцан хүлээн зөвшөөрөх үйл ажиллагааг хил дамнасан итгэлцлийн орчны болон ерөнхий бусад бүх зарчимд нийцүүлэн хэрэгжүүлэх үүднээс хоёр ба олон талт тохиролцоог хийж болох бөгөөд эдгээр хоёр ба олон талт тохиролцооны заалт нь энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрт харшлах ёсгүй.

9 дүгээр зүйл **Худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл,** **баримт бичгийг солилцох олон улсын стандарт**

1.Талууд цаасгүй худалдааны харилцан уялдааг хангах, өгөгдөл солилцох харилцаа холбооны баталгаатай, аюулгүй бөгөөд найдвартай хэрэгслийг бий болгох зорилгоор олон улсын стандарт, зааварчилгааг ашиглахыг эрмэлзэнэ.

2.Талууд хил дамнасан цаасгүй худалдаатай холбоотой олон улсын стандарт болон тэргүүн туршлагыг хөгжүүлэх үйл хэрэгт оролцохыг эрмэлзэнэ.

10 дугаар зүйл **Хил дамнасан цаасгүй худалдааг дэмжсэн** **эрх зүйн бусад баримт бичигтэй холбогдох нь**

1.Талууд Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага болон олон улсын бусад байгууллагын байгуулсан олон улсын эрх зүйн холбогдох баримт бичгийг зохимжтой тохиолдолд баталж болно.

2.Талууд худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг хил дамнуулан солилцох үйл ажиллагааг олон улсын эрх зүйд, түүнчлэн энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн дагуу байгуулсан зохион байгуулалтын бүтцийн тогтоосон бүс нутгийн болон олон улсын дүрэм, журам, тэргүүн туршлагад нийцүүлэхийг эрмэлзэнэ.

11 дүгээр зүйл Зохион байгуулалтын бүтэц

1.Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн зорилгоор Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ази, Номхон далайн эдийн засаг, нийгмийн комисс (АНДЭЗНК) нь Тал тус бүрийн өндөр түвшний нэг (1) нэр дэвшигчээс бүрдсэн цаасгүй худалдааны зөвлөлийг байгуулна. Зөвлөлийг хүсэлт гарган хуралдуулах бөгөөд Зөвлөл нь жилд нэгээс доошгүй удаа хуралдана.

2.Цаасгүй худалдааны зөвлөлд чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд нь Байнгын хороо дэмжлэг үзүүлэх бөгөөд уг Байнгын хороо нь энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн хэрэгжилтийг хянан, зохицуулж, зөвлөмжөө Зөвлөлөөр хянуулахаар хүргүүлнэ. Байнгын хороо нь талуудын ахлах төлөөлөгчдөөс бүрдэх бөгөөд жилд нэгээс доошгүй удаа хуралдана.

3.Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх үүднээс Байнгын хороо нь энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн үйл ажиллагааны холбогдох төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн талаар Байнгын хороонд тайлагнах ажлын хэсгүүдийг байгуулж болно.

4.АНДЭЗНК-ын Нарийн бичгийн дарга нарын газар нь энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн нарийн бичгийн дарга нарын газраар томилогдох бөгөөд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн дагуу байгуулагдсан байгууллагын нарийн бичгийн дарга нарын газраар мөн адил ажиллах болно. Нарийн бичгийн дарга нарын газар нь энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн хэрэгжилтийг зохицуулах, хянах, удирдах талаар болон холбогдох бүхий л асуудлаар дэмжлэг үзүүлнэ.

5.Зөвлөл нь чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд нь, түүний дотор Байнгын хороо болон Ажлын хэсгүүдэд шаардлагатай байж болох үйл ажиллагааны журмыг гуравны хоёрын саналаар батална. Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрт өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд, Зөвлөлийн шийдвэр нь санал хураалтад оролцож, санал өгсөн гишүүдийн олонхын саналаар батлагдах бөгөөд оролцогч улсуудын гуравны хоёроос доошгүй нь санал хураалтад оролцсон байна.

6.Зөвлөл болон Байнгын хороо нь үйл ажиллагааныхаа журамд заасан эрх хэмжээнийхээ хүрээнд эрх зүй, техникийн болон зохион байгуулалтын тодорхой асуудлаар протокол баталж болно. Аливаа протоколыг хүчин төгөлдөр болгох шаардлагыг тухайн баримт бичигт тусгана.

12 дугаар зүйл **Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө**

1.Байнгын хороо нь үйл ажиллагааны цогц төлөвлөгөөг Цаасгүй худалдааны зөвлөлийн удирдлага дор боловсруулна. Төлөвлөгөөнд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх тогтвортой, ил тод, урьдчилан тооцох боломжтой орчинг бүрдүүлэхэд шаардлагатай бүх ажил, арга хэмжээг тодорхой зорилт, хэрэгжүүлэх хугацааны хамт холбогдох Талуудын хэрэгжүүлэх хуваарийг оролцуулан тусгана. Талууд үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хуваарийн дагуу хэрэгжүүлэх бөгөөд Тал тус бүрийн хэрэгжүүлж буй явцыг Байнгын хороонд тайлагнана.

2.Тал тус бүрийн хэрэгжүүлэх хуваарийг Талуудын өөрийн хийсэн бэлэн байдлын үнэлгээнд үндэслэн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний нэг хэсэг болгон боловсруулна.

13 дугаар зүйл **Туршилтын төсөл болон туршлага хуваалцах**

1.Талууд худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг хил дамнуулан солилцох туршилтын төслийг, нэн ялангуяа гаалийн болон зохицуулалтын бусад байгууллага хооронд санаачлан, хэрэгжүүлэхийг эрмэлзэнэ. Талууд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн дагуу байгуулагдсан зохион байгуулалтын бүтцээр дамжуулан эдгээр туршилтын төсөл дээр хамтран ажиллана.

2.Талууд худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг хил дамнуулан солилцох харилцан уялдааг хангахын тулд мэдлэг, туршлага хуваалцахыг болон тэргүүн туршлагын сан бүрдүүлэхийг хөнгөвчлөн дэмжих зорилгоор туршилтын төслүүдийн явцын талаар Байнгын хороонд тайлагнана. Мэдлэг, туршлагаа хуваалцах явц нь энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн Талуудаар хязгаарлахгүй, цаасгүй худалдааг бүс нутагт болон бүс нутгаас гадагш хэрэгжүүлэхийг боломжтой бөгөөд зохистой хэмжээнд дэмжих зорилгоор хэрэгжинэ.

14 дүгээр зүйл **Чадавхыг бэхжүүлэх**

1.Талууд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн хэрэгжилтийг хөнгөвчлөн дэмжих зорилгоор бие биедээ техникийн дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх чиглэлээр хамтран ажиллаж болно.

2.Талууд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн дагуу байгуулагдсан зохион байгуулалтын бүтцээр дамжуулан чадавхыг бэхжүүлэх чиглэлээр хамтран ажиллаж болно.

3.Талууд нэн буурай хөгжилтэй болон далайд гарцгүй хөгжиж буй орнуудаас гаргасан цаасгүй худалдааны чадавхыг сайжруулах болон

энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн боломжит үр ашгийг бүрэн хүртэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх зорилготой техникийн туслалцаа авах болон хамтран ажиллах хүсэлтийг онцгойлон авч үзнэ.

4.Талууд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх чиглэлээрх техникийн болон санхүүгийн дэмжлэгийг илүү үр дүнтэй болгох зорилгоор хөгжлийн түнш байгууллагуудыг урьж болно.

15 дугаар зүйл

Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн хэрэгжилт

Тал тус бүр худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг хил дамнуулан солилцох үйл ажиллагааг хөнгөвчлөх эрх зүйн таатай орчинг бий болгох, шаардлагатай техникийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх замаар энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн заалтыг хэрэгжүүлэхийг эрмэлзэнэ. Нэн буурай хөгжилтэй болон далайд гарцгүй хөгжиж буй орнуудад худалдаатай холбоотой цахим өгөгдөл, баримт бичгийг хил дамнуулан харилцан солилцохыг хялбаршуулахад зайлшгүй шаардагдах техникийн дэд бүтцийг хөгжүүлэхэд болон эрх зүйн таатай орчныг бий болгоход техникийн ба санхүүгийн туслалцаа шаардлагатай байж болзошгүйг Талууд хүлээн зөвшөөрөв.

16 дугаар зүйл

Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй бусад хэлэлцээр

Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээр болон үүний дагуу хэрэгжүүлж буй аливаа арга хэмжээ нь Талуудын нэгдэн орсон хүчин төгөлдөр аливаа хэлэлцээр, эсхүл олон улсын конвенцын дагуу хүлээсэн эрх, үүрэгт нөлөөлөхгүй.

17 дугаар зүйл

Маргаан шийдвэрлэх

1.Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийг тайлбарлах болон хэрэглэхтэй холбогдон Талуудын хооронд үүсэж болох аливаа маргааныг холбогдох Талууд хэлэлцээний, эсхүл зөвшилцөх замаар шийдвэрлэнэ.

2.Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээртэй холбоотой маргаанд оролцогч Талууд уг маргааныг хэлэлцээний, эсхүл зөвшилцөх замаар шийдвэрлэж чадаагүй бол аль нэгнийх нь хүсэлтээр эвлэрүүлэн зуучлалд шилжүүлнэ.

3.Маргааныг маргаанд оролцогч Талуудын сонгосон нэг, эсхүл түүнээс дээш эвлэрүүлэн зуучлагчид шилжүүлнэ. Маргааныг эвлэрүүлэн зуучлагчаар шийдвэрлүүлэх хүсэлт гаргаснаас хойш гурван (3) сарын дотор уг маргаанд оролцогч Талууд эвлэрүүлэн зуучлагчийг, эсхүл эвлэрүүлэн зуучлагчдыг сонгох асуудлаар тохиролцоонд хүрч чадаагүй бол аль нэг Тал нь маргаан шийдвэрлэх нэг эвлэрүүлэн зуучлагчийг томилуулах хүсэлтийг

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргад гаргаж болно.

4.Томилогдсон эвлэрүүлэн зуучлагч, эсхүл эвлэрүүлэн зуучлагчдын зөвлөмж нь заавал биелэгдэх шинжгүй боловч тухайн маргаанд оролцогч Талууд асуудлыг дахин авч үзэх үндэслэл болно.

5.Эвлэрүүлэн зуучлагч, эсхүл эвлэрүүлэн зуучлагчдын гаргасан зөвлөмжийг заавал биелэгдэх шинжтэй гэж тооцохоор маргаанд оролцогч Талууд харилцан зөвшөөрсний үндсэн дээр урьдчилан шийдэж болно.

6.Энэ зүйлийн заалтыг маргаанд оролцогч Талуудын хооронд харилцан тохиролцсон маргаан шийдвэрлэх бусад арга хэрэгслийг үгүйсгэж буй байдлаар ойлгохгүй.

7.Аливаа улс соёрхон батлах тухай батламж жуух бичиг, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орох тухай баримт бичгээ хадгалуулахдаа энэ зүйлийн эвлэрүүлэн зуучлахтай холбоотой заалтыг заавал биелүүлэхгүй байх тухай тайлбар хийж болно. Ийм тайлбар хийсэн Талтай холбогдуулж бусад Тал энэ зүйлийн эвлэрүүлэн зуучлахтай холбоотой заалтыг заавал биелүүлэхгүй.

18 дугаар зүйл Гарын үсэг зурах, Тал болох журам

1.Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээр нь АНДЭЗНК-ын гишүүн улсуудад 2016 оны 10 дугаар сарын 1-ний өдрөөс 2017 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийг хүртэл Нью-Йорк хот дахь Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Төв байранд гарын үсэг зурахад нээлттэй байна.

2.АНДЭЗНК-ын гишүүн улсууд дор дурдсаны дагуу энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн Тал болж болно:

а)гарын үсэг зурсны дараа соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, эсхүл батлах; эсхүл

б)нэгдэн орох.

3.Соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл нэгдэн орсон нь батламж жуух бичиг, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл нэгдэн орсон тухай баримт бичгээ Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хадгалуулснаар хүчин төгөлдөр болно.

19 дүгээр зүйл Хүчин төгөлдөр болох

1.Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээр АНДЭЗНК-ын доод тал нь таван (5) гишүүн улс хэлэлцээрийн 18 дугаар зүйлийн 2 болон 3 дахь хэсгийн дагуу

соёрхон баталсан тухай батламж жуух бичиг, эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл нэгдэн орсон тухай баримт бичгээ хадгалуулсан өдрөөс хойш ер (90) хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно.

2.Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болох нөхцөл хангагдсанаас хойш соёрхон баталсан тухай батламж жуух бичиг, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл нэгдэн орсон тухай баримт бичгээ хадгалуулсан АНДЭЗНК-ын гишүүн улсын хувьд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээр нь тухайн улс дурдсан батламж жуух бичиг эсхүл баримт бичгийг хадгалуулсан өдрөөс хойш ер (90) хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно.

20 дугаар зүйл **Ерөнхий хэлэлцээрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах журам**

1.Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн эх бичвэрт энэ зүйлд заасан журмын дагуу нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

2.Энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналыг аль ч Тал гаргаж болно.

3.Санал болгож буй нэмэлт, өөрчлөлтийн бичвэрийг нарийн бичгийн дарга нарын газар Цаасгүй худалдааны зөвлөлийн бүх гишүүдэд тухайн нэмэлт, өөрчлөлтийг батлах Зөвлөлийн хурлаас доод тал нь жар (60) хоногийн өмнө тараана.

4.Нэмэлт, өөрчлөлтийг Цаасгүй худалдааны зөвлөлийн хуралд оролцож, санал өгсөн гишүүдийн гуравны хоёрын саналаар батална. Батлагдсан нэмэлт, өөрчлөлтийг нарийн бичгийн дарга нарын газар Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хүргүүлж, тэрээр оролцогч бүх Талд тэдний зөвшөөрлийг авах зорилгоор хүргүүлнэ.

5.Энэ зүйлийн 4 дэх хэсгийн дагуу батлагдсан нэмэлт, өөрчлөлт нь нэмэлт, өөрчлөлтийг батлах үед байлцсан Талуудын гуравны хоёр нь хүлээн зөвшөөрснөөс хойш гурван (3) сарын дараа уг нэмэлт, өөрчлөлтийг хүлээн зөвшөөрсөн Талуудын хувьд хүчин төгөлдөр үйлчилнэ. Нэмэлт, өөрчлөлтийг хүчин төгөлдөр болсноос хойш хүлээн зөвшөөрсөн Талын хувьд уг нэмэлт, өөрчлөлт нь тухайн Тал түүнийг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш гурван (3) сарын дараа хүчин төгөлдөр болно.

21 дүгээр зүйл **Тайлбар хийх**

Энэхүү хэлэлцээрийн 17 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэгт зааснаас бусад тохиолдолд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн аливаа заалттай холбогдуулан тайлбар хийхгүй байна.

22 дугаар зүйл Хэлэлцээрээс гарах

Аль нэг Тал Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргад бичгээр мэдэгдэл хүргүүлснээр энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрээс гарч болно. Ерөнхий нарийн бичгийн дарга уг мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш арван хоёр (12) сарын дараа тус мэдэгдэл хүчин төгөлдөр болно.

23 дугаар зүйл Үйлчлэлийг түр зогсоох

Талуудын тоо аливаа арван хоёр (12) сарын турш тав (5)-аас бага болох тохиолдолд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн үйлчлэлийг түр зогсооно. Энэ тохиолдолд нарийн бичгийн дарга нарын газар Талуудад мэдэгдэнэ. Талуудын тоо тав (5)-д хүрсэн тохиолдолд энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн заалт дахин үйлчилж эхэлнэ.

24 дүгээр зүйл Хэрэглэх хязгаарлалт

Аливаа Тал өөрийн гадаад, эсхүл дотоод аюулгүй байдлыг хангахад шаардлагатай гэж үзсэн тохиолдолд Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Дүрмийн заалтад нийцсэн арга хэмжээг нөхцөл байдлын зайлшгүй шаардлагын хүрээнд авахад энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн аль ч заалтыг хязгаарлалт гэж ойлгохгүй.

25 дугаар зүйл Эх хадгалагч

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргыг энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрийн эх хадгалагчаар томилно.

ХЭМЭЭСНИЙГ НОТОЛЖ зохих ёсоор эрх олгогдсон дор гарын үсэг зурагсад англи, орос, хятад хэлээр тус бүр нэг эх хувь үйлдсэн энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрт гарын үсэг зурсан бөгөөд гурван эх бичвэр адил хүчинтэй байна.

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц,
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medelel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 2.75

Индекс: 200003